

Наш Лемко

РІК III.

Ч. 20 (68)

Львів, 15-го жовтня 1936.

Виходить двічі в місяць.

Адреса: Львів, Зіморевича 3. Тел. 257-87.
NASZ ŁEMKO, LWÓW, ZIMOROWICZA'3.

ЦІНА ЧИСЛА 15 ГР.

Оголошення після умови.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Річно 3 зол., Піврічно 1:80 зол., Чвертьрічно 1 зол
ЗАКОРДОНОМ: Річно 1 ам. дол. або рівновартість.

У „ПРОСВІТІ“ НАША БУДУЧНІСТЬ!

Аматорський Кружок при читальні „Просвіта“ в Грабі, коло Жмигорода. По середині Впр. о. А. Давидович, місцевий парох, як режисер.

До відома Українського Вчительства.

Тих учителів (-льок), що в наслідок перенесення розділені в подружжю житті, прохаємо негайно подати свої адреси і дати перенесень на руки посла Дмитра Великановича, Варшава, Сойм.

Президія Української Парляментарної Репрезентації.

НОВИНКИ.

Іван Сорокатиї повідомляє своїх Знайомих і незнайомих, що вийшла перша книжечка його нових, ще ніде не друкованих відшів п. н.: „До складу й прикладу“. Ціна тільки 40 гр. Замовляйте чеком ПКО ч. 506.944, або переказом на адресу: Юра Шкрумеляк, Львів, ул. Гофмана 18. Хто замовляє відразу 5 книжечок, дістає 6-ту даром.

Сама собі зробила суд. Львівські злодії найбільше набирають

розмаху, коли побачуть перед собою якогось гостя з села. Один такий злодій притулювся недавно у Львові в випадковій глоті до одної селянки й витягнув їй гроші. Але селянка завважила злодія та зловила його за руку. Гроші відобрала й побила злодія по карку й голові, аж той зачав кричати рятунку. Ледве видерся з рук селянки, яка потім пішла собі спокійно далі. Добрий буде матеріял на тещу...

Підручною книгою кожного господаря на Лемківщині є великий господарський календар „Золотий Колос“ на 1937 рік.

Ціна за 1 пр. 1:20 зл. — Замовляти: „Золотий Колос“, Львів, Руська 18.

Новий транспорт жидів в кількості 650 осіб відіхав з Польщі до Палестини.

Засуд 15 комунарів у Сяноці. В Сяноці засуджено 15 комуністів на кару від 1—5 років тюрми та втрати прав від 5—10 літ. Частина засуджених рекрутується зі села, а більша часть самі жидаи.

Де решта грошей? До села Лодина, коло Мриголода, загостив на днях коминяр зі Сянока та переглянув комини. За це громадський уряд признав йому по 10 грошів від хати. Але теперішній солтис з коминярем зібрали 10.50 зл. за роботу коминяра, а люди дивуються та питаються солтиса, що він зробив з надвижкою, цебто половиною грошей, бо коминяреві належитьсь лише 5 зл. 20 гр.? А де друга половина?

Церковна статистика Москви. Варшавське „Слово“ подає, що в дні 1. 4. ц. р. було в Москві 98 православних церков, 2 католицькі, 1 лютеранська й 2 божниці. Перед революцією було в Москві 1624 церков, каплиць і монастирів. Отже бачимо, де жидаи большевики шукають розвязки свого раю.

Летунська катастрофа. Біля села Безміхової Вижняної, повіт Лісько, зударилися на висоті 300 метрів два літаки і впали на землю. Оба пілоти погибли на місці.

Львів
1936
№ 11

Партійництво й роздори на Лемківщині.

З оповідань наших батьків знаємо, що в передвоєнних ще часах ходили на відпусту до Лежайська, Тарнівця, Старої Веси та там вони чули, як польські священники на проповідях згадували крім релігійних потреб про любов батьківщини словами: „наша укохана Польська, наша ойчизна свента, крульова корони польскей“ і т. п., щоб у цей спосіб кріпити своїх братів та підбадьорювати їх у недалеке воскресення. І це вони вповні здійснили, бо дочекались виволознення згід австрійської та московської тюрми народів.

А що в нас тоді діялось? Наш народ на Лемківщині був спокійний, сильний у своїй вірі до св. греко-католическої Церкви, мав Бога у серці, плакав свої народні звичаї та обичаї, зборігав свою народню ношу, до того ще веселий, щасливий і гостинний справляв у себе кермеші для свояків і гостей з сусідних сіл — привязаний кріпко до свого великого українського народу, до його історії — до князя Данила, св. Володимира Великого, багато передань про світлу минувшину жило в народі, про подвиги козаків; та якщо появилася свій часопис, тоді народ горнувся здалека, щоб почути про своїх братів на Сході, за Сяном, про його життя, про події. Але мало було таких, що інтересувалися та дбали про засяньських братів. Лемківщину ніхто не освідомлював, як тепер багато працюється над її культурою, тому вона оставала на ласці чужих або самих лемків, тобто українців на Лемківщині. Якщо дехто зі священників наводив дещо на проповідях в патріотичному дусі з історії про бувальщину нашого народу, то вірні аж липнули до його, на руках носили би такого, але на жаль, таких „білих кружків“ на пальцях одної руки можна почислити.

Можливо, що наші брати за Сяном не втратили би нічого з їх цінної культури, але наймити Москви робили своє діло. Вони поступово підготовляли ґрунт під православ'я, москвофільство та користаючи з доброзичливості населення та несвідомості, підбурювали населення Лемківщини, щоб варувалися всього того, що не їх пророки голосять; мовляв, українські священники, їх робота — це на спольщення Лемківщини — на її загладу. Нечувані дива витворю-

вали ці вороги Лемківщини — слуги царя й батюшків на найрідніших братів — для населення Карпат — на засяньських українців.

Дійшло аж до того, що приміром у селі Бонарівка, коло Стрижева над Сяном, як бл. п. о. Василь Опарівський хотів заснувати читальню „Просвіти“, то мусів перед збаламученими москвофілами хреститися тричі на доказ, що читальня „Просвіта“ не є видумкою поляків, лише братня, своя національна установа.

Оповідав теж бл. п. о. Мерена, коросняцький декан і парох Ріпника, що в цій парохії найскорше оснували читальню „Просвіта“, та лише за те, що Товариство „Прогресу“ відкинуло з азбуки „йори й яті“, зліквідовано читальню.

Врешті треба би писати окрему книжку, щоб навести самі такі події, що вказують, як наш брат лемко горнувся до братів на сході, а різні лжепророки зводили його на

власне найменше дбали і не причинювалися до культурного розвитку лемківського села. — Маємо на думці й релігійне й суспільне життя Лемківщини. — Не перечимо теж, що на цьому „третій“ користав і за це щедро нагородив своїх слуг, але нарід про це добре знає. Знає він рівнож, за що перекидали Українськими Священниками, та де подівається українське учительство. Що більше, дуже добре орієнтуються в лемківському положенні та його обставинах жидо-комуністичні агенти, що тайком повзають у лемківську душу, щоб лемка в першу чергу відтягнути від Бога й Церкви, знівечити його національні почування, зробити його большевиком, безбожником, ані українцем, ані русином, ані як дехто бажає — поляком — лише жидівсько-московською куклою.

Підносити нагірку на українських греко-католицьких священників за те, що вони згідно з волею народу працювали над його долею — і то зі сторони таких, що під їх прапо-

ПОЗІР ЛЕМКІВЩИНА!

Ключ: ДІТИ — НАША „БУДУЧНІСТЬ“ зреалізуємо тоді, як у кожній хаті, у кожній установі на Лемківщині буде знаходитися „ДІТОЧА БІБЛІОТЕКА“!

„ДІТОЧА БІБЛІОТЕКА“ виходить щомісячними книжечками в дорозі передплати, яка на цілий рік виносить 5 зл., а на пів року 3 зл. — Для Америки і Канади річно 1.50 доляра. — На рік виходить 12 книжечок прегарного змісту.

Замовлення посилайте на таку адресу:

Видавництво „ДІТОЧА БІБЛІОТЕКА“.

Львів. ул. Зіморовича ч. 2.

круті стежки, віддалювали його від дійсної української правди.

Також саме москвофільство не було би страшне та небезпечне для нашої нації, бо його приклонники держалися св. Церкви, вірили в Бога та не давали себе винародовлювати, однак це москвофільство створило шлях до комунізму та сьогодні ця комуністично-жидівська зараза стала для нас страшна й грізна.

Цьому лихові не могла зарадити Апостольська Адміністрація Лемківщини, бо вона не солідаризувалася з цілим Галицьким Українським Єпископатом, полагоджуючи всякі справи на місці односторонно, з думкою знищити все, що українське, найцінніше для народу, та попираючи самих „русских“, які

ром мали ці ідейні працівники находити опіку — самозрозуміло — таке поступавання могло зродити в народі велику уразу до самої Апостольської Адміністрації — поминаючи тих, що їх викликали, спричинили переноси ідейних учителів, замкнення майже всіх клітин „Просвіт“ і т. д. і т. д.

Тому в Бозі надія, що теперішній Апостольський Адміністратор Іх Ексц. Кир Яків зрозуміє добре всі обставини на Лемківщині та не піде слідами своїх необачних попередників, але так, як цього вимагає добро св. Церкви, добро Лемківщини й цілого українського народу. — Що благослови та допоможи Боже! Бо волі народу не слід нехтувати.

(В. К.)

Франц Коковський.

Від Сянока по Динів.

(Мандрівка півн.-східними межами Лемківщини).

Важко прашатися зо Сяноком, але ж треба вибиратися далі. Там на півночі, за Сяноком на високому горбку серед зелені пишається церква в Межиброді. Перепливаємо човном Сян під присілком **Біла Гора**, потім два кілометри дороги оболонням попри старе русло Сяну, під лісом, стежка в гору й ми вже побіч межибродської церкви. **Межиброд**, маленьке сільце, в ньому мало що більше понад чотири сотні українців, а з пів дюжина латинників. А скільки шуму воно робило в останніх роках, скільки крові напсувалося нашим доморослим „русским“. До війни — їхня твердиня, де й слова про українців не слід було сказати — сьогодні, бодай половина мешканців, молодих, активних громадян, гордяться тим, що вони українці. Яких способів, хитрощів не хваталося домашні та сянницькі „русскі“, щоб тільки знищити українців! Непристойні бійки під церквою та в церкві, забирання церковних прикрас — рушників, тому, що вони вишивані, нищення штучних квіток у церкві тільки тому, що вони мали краску жовту та блакитну — це все дрібнички. Були й поганіші річі. „Хтось“ підкинув одному діяльному громадянину рушницю (в його домі містилася читальня „Просвіти“), „хтось“ зробив донос на бідного, але дуже здібного та свідомого учня сянницької гімназії, бідняга мусів опинитися в березівській школі. „Хтось“ раз-у-раз робить доноси до поліції, гміни, староства, а до відповідальности потягають — тільки самих українців. „Хтось“ так довго воював та доносив проти завідателя парохії, о. Дмитра Кузьмінського (бувшого старшину У. Г. А.), поки його не кинули на сотруди́ника до Глудна. „Хтось“ робить вічно доноси до інспектора на вчительку — українку, словом цих „хтось“ і не злічити.

Крайна ворожнеча в селі. Із перенесенням о. Кузьмінського, українці перестали ходити до межибродської церкви, новонастановлений сотруди́ник о. В. Бартко („руський“) також не міг довго видержати зо „своїми“, постарався скоро з ними розпрашатися...

Про історію села небагато можна сказати. Основане воно мабуть у XVIII стол. й з цього часу існує грамота польського короля Августа III., що нею надав він першим поселенцям Межиброддя право свобідно рибалкувати на Сяні, виробляти на домашні потреби пиво, рубати на свої потреби королівський ліс. Нині з цих усіх привілеїв нічо не лишилося. Мешканці села живуть із праці на своїх нивках (мабуть немає там господаря, щоб мав би 10 моргів поля), з рибалкування, заробітків у місті. Багато заробляють дівчата вишивками. І ніде правди діти, межибродські вишивки вийшли вже поза сянницький повіт. Забрили у Східню Галичину, знають їх уже навіть у Познані та Варшаві. Ціла велика заслуга вивчення межибродських дівчат вишивати припадає місцевій учительці, п. Ірині Добрянській. У виконанні робіт, доборі красок, розміщенні взірців слід її тихої мистецької вдачі, досвід та замилювання до цієї праці.

Але вернімося до історії села. Першу деревляну церкву в Межибродді збудував в 1784 році парох о. Іван Вайцович, межибродський уроженець. Протривала вона аж до 1901 р., коли саме другий межи-

бродянець, лікар Олекса Вайцович, побудував своїм коштом теперішню церкву. Чуда-дива творилися з цим Олексою Вайцовичем. Батьки його були вільні від панщини. Він самий (як багато-багато наших) почував себе поляком, опинився навіть у польському повстанні, а потім у Росії, де довгий час лікарював. Але — видно якийсь внутрішній голос не давав йому спокою, щось тягнуло його до покинутої, забутої батьківщини, він вертається не тільки до рідного села, але й до прадідівської віри та рідного народу — та щоби хоч у часті спокотувати своє забуття, він власним коштом будує греко-католицьку церкву.

Важкі тепер відносини в Межибродді, прикро слухати й дивитися, як брат на брата мало що з нами не йде. Але саме постать Олекси Вайцовича родить у наших серцях сподівання, що й нинішні блудні сини спам'ятаються, що якийсь внутрішній голос каже їм вернутися з манівців. (Продовження буде).

Франц Коковський.

Над джерелами Ослави.

Ловецтво — відбувається потайки, бо право ловецтва виорендовують посторонні люди. Влада не дає дозволу селянам, а ще на самому промежжі з Чехословаччиною мати та носити зброю, — тож ті, хто потайки займається ловецтвом, уживають рушниць, що їх по війні залишилося багато по наших селах.

Дикі звірі трапляються в Маневі такі: дики, олені, серни, зайці, лиски (лиси), куниця, видри, тхорі, лисички (ласиці), вивірки, вовки, часами заблукається („слідню“) ведмідь. Із дикої птиці знають селяни: вірли, яструби, пугачі, сови, ворони, дикі голуби, горобці, жайворонки, пліски, а решта — це все „пташки“.

Звірів та птицю стріляють, рідко ловлять у сильця або куповані заліза. Окремих приладів немає.

Рибальство. В Ославиці, що за Маневом розливається у ширше корито, буває така риба: пструги, марени, яльці, слижі (бабці). Іншу, дрібну рибу називають „маленькі рибчата“.

Рибу ловлять **руками**, між камінням або під берегом **саком** (часами зовуть його „шувата“) та „гвіздкою“. Шувата це сітка на двох дрючках, „на шторці“. Широка вона на один до півтора метра. Сподом сітки йде „підлога“, цебто дальша частина сітки зігнута та зошита краями. На краях приміщені та примощовані тягарці, що тримають підлогу на дні ріки. Рибалка йде з шуфагою проти бігу ріки, а другий перед ним бе дрючком об воду („бовтає“) та заганяє рибу до шувати.

„Гвіздок“ — це рід залізних вилок із гострими зубами. Вилка прикріплена на деревляному держаку. На гвіздок ловлять рибу в ночі при помочі світла в цей спосіб, що в зроблений з дроту каганець накладають сухих, смолячих скипок, запалюють їх, один рибалка йде берегом, а той водою та освічує дно, де риба спочиває, а другий „гвіздкою“ бе рибу та викидає її на беріг.

Малі хлопці ловлять рибу **вудками**, що їх роблять зо шнурка (нитки) та на його кінці причіпають гачок або купований, або роблений з твердого дроту.

Також і право рибалкування виорендоване державою, тому селяни рибалкують потайки.

Лемківським Патріотам під совісну розвагу.

Останні роки принесли Лемківщині багато несподіванок. До них зачислити слід: „Лемківський Буквар“, вилучення частини Лемківщини згід впливів Апеляційного суду у Львові, вилучення Лемківщини в цілості від мовних законів, признаних українському народові в Польщі, вилучення Лемківщини згід впливу Ревізійних Союзів національної кооперації, припинення діяльності майже усіх клітин „Просвіти“, та Апостодзьку Адміністрацію для девяти лемківських деканатів з осідком у Риманові. Населення Лемківщини заскочене тими явищами, не могло відразу похопитися в тім усім, та не було всілі оцінити якслід практичного боку наведених подій, бо недобитки москвофільства дальше баламутили в питомий собі спосіб населення й усипляли його увагу, щоб воно не побачило заскоро, куди ведуть Лемків „руснаків“ національні Ефіяльти (зрадники) і Валуєви згід прапору „Лемкосоюза“ й криницького „Лемка“.

Дуже малими кроками промочувала собі у свідоміших одиницях Лемківщини право горожанства ця правда, що джерело всіх тих явищ є одно й те саме, що тут ходить про заволодіння душею Лемків з боку третих осіб, яким залежить на цілковитій ізоляції (відокремленню) Лемківщини від матірнього пня великої Української Нації.

Не помогли ніякі засоби міролайних кругів, не помогла нічого поміч, з якою прийшли москвофільські недобитки повітовим старостам, бо Лемки в глибині душі почувалися й почувуються та на завжди будуть почуватися одною кровю й одним тілом з суцільним організмом Українського Народу!

Ця проста й ясна правда, що живе у серці кожного Лемка, болить й непокоїть деяких наших сусідів; та що це правда, доводить наявно стаття в „Льв. Кур'єрі Цодзеннім“ з дня 3/Х. б. р. пера відомого польського письменника Яна Віктора, під заголовком: „Zagrożona Łemkowszczyzna. Jak zdobyć ją z powrotem dla Polski“.

Кожний Лемко, зокрема москвофільські запроданці з „Лемкосоюза“ й криницького „Лемка“, повинні зацікавитися точно з цією статтею, щоб раз на все пізнати, про що йде не тільки „Кур'єрові“, але

й тим усім, що до нього дописують. Тоді напевно не стане Лемків, що погоджувались би з гадкою, що вони є тільки збаламученими поляками, а рівночасно пропав би раз на все тип москвофільських зрадників!

Щоби дати змогу населенню Лемківщини пізнати цю статтю, подаємо тут її головні гадки: „На лемківських землях за часів польської влади змінилися колись прихильні настрої населення на ворожі супроти Польщі. Винуваті в тому ті, що занедбали посвятити цілу працю на Лемківщині для польської рації стану. Тепер треба подумати про засоби здобути Лемківщину на ново для Польщі“. Згадується далі про небуденні здібності Лемків й робить натяк, щоби не поповнити цю саму похибку, що супроти Гуцулів, в яких „культура викривлює й нищить усі цінності душі. Вона відходить й зіставляє жебрака прибраного в міжнародне лахміття, з розбудженою й ніколи ненасиченою жадобою наживи“.

Далі пишеться в тій статті про те, що тільки польське учительство, і польські літники покликані працювати над зміною лемківської душі. Лемко виглядає в зеркалі статті як „пняця за американські долляри“.

Про „Українську Акцію“ пише автор, що вона дуже сильна й знаменито зорганізована, бо використовує для своїх цілей живу в Лемків пам'ять про панщину за давних польських часів. Тут ще грубим друком подане до прилюдного відома (але хіба для неуків й тих, що не мають ніякого поняття про ті речі), що населення Лемківщини зовсім інше та що його мова зовсім відмінна від української! Тут й згадується, що українська справа є властиво економічною справою! Що біда робить з Лемків українців, бо ті організують кооперативи й всілякі союзи для піднесення добробуту серед Братів-Лемків. При кінці статті є мрячна замітка про православ'є, якого клир (млоде духовенство православне) стоїть вже сильно при ідеї польської державности, та немає згадки, чи цей клир прийняв на себе роллю вести денационалізаційну роботу супроти нашого лемківського брата. (Треба памятати, що признання влади ніколи й ніде не

є й не може бути рівнозначне з засобами деяких чинників, що признають доперва тоді повну льояльність, коли дана одиниця, чи нація денационалізується й стає польською!).

Статтю кінчить сумна картина про голодову смерть лемківської дитини, якої батько несе домовину до церкви та думку думає: чи західний сусід, чи східний Браг може в біді і хто заспокоїть голод в дорогих його серцю дружини й діточок? Відповідь автора тут ясна: „Післанництво Польщі. Польща сильна, справедлива, плекаюча й оживотворяюча ідеї правди й добра, що усуває кривду, така Польща переможе й полонить усіх!“

З наведеного треба витягнути практичні висновки кожному чесному Лемкові на найближчу й дальшу майбутність.

Перше: просити кожного подібного Янові Вікторові залишити в супокою Лемків і не робити з них того, чим вони не були, не є й ніколи не стануться, та не журитися тим, чи Лемки говорять мовою такою, чи іншою, та не пролумувати над засобами асиміляції, яка так не властяться ніколи, як не вдалася німцям у Познанщині супроти поляків, бо годі полонити цілком живі серця тисячів, навіть тоді, коли працюють над тим не Божим ділом десятками років, люди, що могли б своїй нації віддати більше користі на інших постах. Та праця, про яку кличе п. Віктор не зробить нічого більше, як лише віддалить Лемка шораз дальше не тільки від поляків як сусідів, але навіть — не хочемо бавитись у пророків...

Лемко був й останеться „Руснаком“, себо — Українцем зістанеться навіть тоді, коли москвофільські недобитки робитимуть ще дальші заходи коло ширення баламуцтва в рядах Лемків.

Друге прохання: дозволити дійсно відчутти Лемкам, що Держава Польська правдиво справедлива, що однаково відноситься до кожного громадянина, без огляду на його національну приналежність і віроісповідання.

Третє: бажати треба, щоби Лемки на Собі відчули, що вони живуть у Християнській Державі, що правду й добро після вислову п. Віктора виконує не тільки Держава, але п. Віктор та йому подібні, після найкращих зразків Христової Науки, а не після закону сильнішого!!

Честь Вам Українські Скитальці!

Четверте бажання Лемків, щоб вони на правду відчули, що держава та її суспільність усуне наглядні кривди, заподіяні дотеперішніми практиками всіх можливих „покровителів” цього бідного населення, яке хоче жити й розвиватися після Божого закону, що дав змогу кожній нації без кривди для другої рости й розвиватися та плекати свої природні таланти.

Коли сповняться ті умовини й прикмети польського сусіда, як це бажає п. Ян Віктор, тоді напевно не буде нікому причини нарікати, — бо кожна нація й Українська з Лемківським Братом, й Польська віддихнуть повною груддю загально-людських ідеалів, до яких стремить душа автора „Загроженої Лемковщини”, яку не треба буде добувати для Польщі.

ЗА ПРАЦЮ ДЛЯ СВОЙОГО НАРОДУ.

„Побілені гроби” (як пише св. Євангеліє) вже самі не знають, що творять. „Його ексцеленцію” Іоана Полянського вже так розпирала „любов ближнього”, що кидав священиками на всі боки, таки по кілька-тижневим побуті на парохії. Подібний випадок стрів о. Михайла Гайдука; за безкорисну працю для добра своїх парохіян в Красній (будова Українського Народного Дому), зістав перенесений до Вороблика як сотрудник о. Іоана. Коли оця „проклята українська жилка” (як кажуть „руськіє”) звеліла о. М. Гайдукові піти подивитися на попис дитячого Садка під доміркою Кружка „Сільського Господаря” і поговорити зі свідомими Воробличанами, тоді розлючений о. Іоан переніс його до забитого від світа села Ольховець. Щойно на основі посвідки від дра Карановича зі Сянока й по особистій інтервенції в Риманові, позволено о. Гайдукові перепроводитися з днем 19. IX ц. р. до села Глудно, пов. Березів.

Делегація Воробличан до Риманова, з домаганням не забирати зі села о. М. Гайдука — не принесла бажаних наслідків, через що Воробличани (котрі за о. М. Гайдука почали наново заповнювати церкву) перестали цікавитися церквою. А так не повинно бути, бо Церква не завинила.

Кажуть, що Воробличанами дуже заінтересувалися православні батюшки з подальших православних сіл; чи не захотять тільки спечи своєї печені при Вороблицькому вогні?

У французькій місцевості Ромбас Мосей працюють у фабриці заліза наші Брати. Поза працею живуть вони дружнім життям; доля їх об'єднує. Недаром кажуть лю-

добровільні датки на пресовий фонд „Нашого Лемка”. І так громадянин Андрій Бек зложив 15 фр., Степан Грицько 5 фр., Анастасія й Іван Дзяма 15 фр., Іван Гуль-

ди, що в громаді сила. Впрочім інакше не годиться; так усі культурні люди поступають. Але вони не забувають і про нас. Недавно зійшлися разом, щоб побажати нашому Братові Миронові Тарновичеві всего найкращого в дні його імянин. При цій нагоді зложили

10 фр., Іван Пятка 10 фр., Степан Сидор 15 фр., Мирон Тарнович 20 фр., разом 90 фр. (Усіх бачимо на світлині).

Оцею дорогою персилаємо Вам Дорогі Браття щире українське Боже заплать!

Редакція „Нашого Лемка”.

Дещо зі статистики. Більшість українців на сході думає, що за Сяном нема вже українців. Але так сумно не є, бо крім лемківських гір багато українців живе в Березівщині, Динівщині, та к. Ланцута. Статистика начисляє тут 2.900 осіб, хоч каже, що українською мовою говорить лише 880 осіб. Це нестійне, бо в самій Бонарівці понад 1.100 осіб говорить українською мовою. Не помогли ані скарги ані ходження по урядах і терміни. Але треба обстоювати за свої права та присилати викази стану населення, щоб незрячим відчинилися очі.

Сніг на верхах гір. В околиці Мушини, Криниці й Жегестова впав на верхах понад 800 метрів над поземом моря сніг. Він лежить до нині. Літники зі згаданих місцевостей виїждять масово. Господарі затривожені, бо бараболя ще не викопана. Слота, що триває вже другий тиждень, припинила працю в полі. Одначе тому, що так вчасно впав сніг, слід сподіватися ще гарної погоди.

Новий Апостольський Адміністратор Лемківщини, о. др. Яків Медведький, перейняв уряд 3. ц. м. Урочисте богослуження відбулося

в Риманові, в яким крім тарнівського біскупа кс. д-ра Франца Лісовського, брало участь кількадесятя прелатів і священиків. Явилися теж представники москвофільства. Після Служби Божої відбулося прийняття в палаті графа Яна Потоцького.

Показують „висшу” культуру. Недавно робила молодь в Одрехові забаву. На цю забаву прийшли „хорообрі” Заршиняки й так бавилися, що аж ножі пішли в рух, а трьох „відважних” заршиняків почало на дворі стріляти з револьверів. Вислід такий, що один гуляка затовчений на смерть, а другий від ножів догаряє. Найгірше, що заршиняки мстяться тепер на Одрехівчанах і побивають їх, як хто з Одрехової зайде до Заршина. А ціла вина по стороні заршиняків, бо їх ніхто не просив до Одрехової. Щоби запобігти і забезпечити Одрехівчан перед напастями, сяницькі власти видали розпорядок, що кожний заршиняк — якщо буде нападати на мешканців з Одрехови, буде караний 2-літньою тюрмою. Це повинні Одрехівчани знати, та на майбутнє вистерігатися заршинських большевиків-гуляка. Хіба мало в селі своєї молоді?

Гідна постава в обороні релігійно-національної традиції.

Дня 23. м. м. відбулася апеляційна розправа перед окружним судом у Новім Санчі проти селянки **Анни Бурчак з Явірок**, яку засудив городський суд у Коростенку над Дунайцем на кару 3-тижневого безоглядного арешту. (Гляди „Н. Л.“ ч. 14). Обі розправи є відгомонам змагань наших братів лемків за здобуття рідної школи і пошани їх традицій та релігійного обряду. Явірки є одним із 4-ох найдалі висунених сіл на наших західних окраїнах новосандецького повіту.

В цьому селі учитель наказав, щоби шкільні діти поздоровляли його окликом „до відзень“ замість дотеперішнього християнського поздоровлення „Слава Ісусу Христу“. З весною ц. р. шкільні діти II. кл. під проводом Марусі Бурчак, 8-літньої дівчинки перестали поздоровляти учителя окликами „до відзень“ і вживали далі поздоровлення „Слава Ісусу Христу“. Щоб зломити поставу дітей, учитель карав раз-по-раз Марусю Бурчак, замикаючи її по науці. Вкінці візвав матір Марусі Анну Бурчак і зажадав, щоб вона не намовляла доньки не здоровити окликом „до відзень“. Однак мама рішуче відмовила і заявила, що не лише свою дитину, але і на батьків інших дітей буде впливати, щоб усі діти здоровили учителя словами: „Слава Ісусу Христу“.

Тоді учитель забрав її доньку на годину до 4-ої класи, щоб замкнути її знову по науці. Розжалоблена мати ввійшла за учителем до класи і візвала свою доньку, щоб ішла з нею до хати. Учитель силоміць усунув з класи Анну Бурчак, яка при свому відході звернулася до всіх дітей зі словами: І ви діти ніколи не кажіть „до відзень“, лиш „Слава Ісусу Христу“. На основі донесення учителя городський суд у Коростенку засудив Анну Бурчак на 3 тижні арешту до ч. кт. 376/36 за „непшизвольте заховане сен вобец владзи“.

Засуджена зробила відклик до окружного суду в Новому Санчі, який по розправі 23. м. м. **увільнив Анну Бурчак від вини і кари**. Розправою проводив заступник президента окружного суду др. Делінгер, обвинувачував прок. др. Денкевіч. Підсудну боронив м-р Осип Кебуз, український адвокат в Новому Санчі.

При цій нагоді слід підчеркнути, що гідна постава Анни Бурчак в обороні своєї релігійно-національної традиції довела до того, що шкільний інспектор з Нового Торгу відхилив розпорядок учителя, залишаючи надалі поздоровлення „Слава Ісусу Христу“.

(„Діло“ 223. ч.)

— 0 —

За долю наших дітей.

У попередньому числі подали ми до загального відома про культурну поміч нашої Землячки **Анни Оліяр** з Америки, що на наш заклик перевела збірку добровільних датків на українську книжку для нашої шкільної молоді у Лемківщині.

Про те, що тепер діється на Лемківщині, всі знаємо. Зокрема знаємо, хто виховує наші діти. Також знаємо, що тамошнім учителям у голові!

Хтож тоді має виховати наших дітей? Чи може „буквар лемківський“ — чи „буквар Наумовича“, що його задумали „опікуни“ видати для нашої молоді?!

Щож діяти? Одинока рада тут: треба засновувати свої народні українські дитячі бібліотеки. Можна при читальнях — правда. А що тоді, як у селі нема читальні, або як є, та в невідповідних руках?

Лишається одинокою народною школою для дитини український дім, українська родина, а в ній одиноким заборолом те, що було в давніх віках — Церква.

Добре виховання молоді є не лише в інтересі народу, але й в інтересі Церкви. Як виховуємо наші діти, така буде будучина нашого народу! Коли виховуємо їх у любові до Церкви, до рідної землі, до рідного народу, то й виростуть вони на свідомих громадян і тоді краща доля народу запевнена! — Даймо дитині книжку! Але добру, виховну книжку, яка збереже наших дітей від ріжних лихих впливів. Дальше так не сміє бути! Або ми є культурний народ, або ми дикуни, яким не треба чічого поза заспокоєнням голоду тіла, а голоду духа не відчуваємо.

Треба нам негайно закладати парохіяльні дитячі бібліотеки. Не

При будові української греко-кат. церкви в Гладивові. На світлині бачимо, як поступає будова під наглядом Впр. о. Андрія Згупка, що у великій мірі причинився до розвитку національного життя в Риманівщині, в часі свого душпастирського в парохії Тарнавка.

багато тажа бібліотека завдасть грудю, коли раз чи двічі в тижні посвятити годинку для дітей.

Що такі бібліотеки дуже пожиточні, знаємо з досвіду там, де вже знаходяться такі бібліотеки! Як rado дитвора наша горнеться там до них, як жадбно читає книжечки Сторицею оплачується труд і видатки на цю бібліотеку.

А маємо — Богові дякувати — гарні дитячі книжки, маємо теж кілька українських дитячих часописів: „Світ Дитини“, „Наш Приятель“, „Дзвіночок“ або „Віночок“ (додаток до „Правди“ — український тижневик, річна передплата тільки 5 зл. з додатком Адреса: „Правда“, Львів, вул. Гродзницьких 2. I. пов.). Тому наші Впр. Отці повинні гарячо взяти собі цю справу до серця та засновувати парохіяльні дитячі бібліотеки.

Зн. в же наші свідомі Брати за океаном повинні піти за культурним починком громадянки Анни Оліяр та переводити збірки на закупно зразкових дитячих бібліотек, які ми вишлемо згідно з їх порученням у вказані місцевості. Виказ жертводавців будемо точно поміщувати на сторінках нашого часопису.

Редакція.

Кооперативне Товариство

„РИЗНИЦЯ“

в Самборі

поручає свій багато засоблений склад воіх церковних предметів. Направляє старі фелони по найдешевшій ціні. Приймає замовлення на іконостаси, престולי, проповідниці, золочення іконостасів та малювання церков по цінах найнижчих за повною гарантією.

ІСТОРІЯ

БІБЛІЙНА В ОБРАЗКАХ.

сторін 64, біблійних ілюстрацій 56 + титулова ілюстрація. Накінці поміщені щоденні молитви. — Даймо кожній шкільній дитині цю книжечку. Ціна з поштовою пересилкою 25. грошів. Замовляти найменше по 6 примірників у Видавництві „Криниця“, Перемишль, вул. Водна 10. поч. 145.

ПОШТОВА СКРИТКА.

Вп. Іван Прокіпчак з Р. В.: Часопис посилаємо Вам якнайточніше, хто його забирає та нищить? Від тепер будемо Вам посилати в упакованні, може так дійде. До нас не майте жалю, бо ми тут цілком невинні; таке діється й в інших селах. Гаразд.

Впр. о. М. Дуду у Висоїй просимо вислати нам посвідку за переслані книжки з фонду **Вп. Теодозії Гривняк**.

Хв. Українська Бурса св. Н. в П.: передплата заплачена по кінець вересня 1937 р. Гаразд.

Всіх, що одержали „Історію та Весілля“ просимо вислати належитість та не примушувати нас, щоб ми посилали окремі пригадки. Проволока руйнує нас, ми не видали теж книжок з обчисленням на заробіток. Впрочім ладимо нові книжки до друку.

Вп. Андрій Рак, Канада: листа й 1 дол. одержали, щиро дякуємо за пам'ять. У справі Антона пишемо до Вас листа. Привіт.

Веч. Гр. Кат. Уряд Парох. у Фльоринці: квоту 4.50 зл. одержали, 4 зл. зачисляємо за книжки, 50 гр. на передплату. С. І. Хр.

Вп. Степан Смиг: заплачено по кінець 1936 р. Подайте нам вістки з там. сторін. Щиро Вас поздоровляємо.

Впр. о. Роман С.: Спасибіг за листа. Грозоводи в ціні від 40—60 зл. у Михайла Стефанівського, Львів, Варстатова 10. Привіт.

Вп. Іван Урбан, Америка: п. Л. Зав'язку до кожного шлемо всі числа від 9—18, адресу справили. Щирі побажання кращої долі.

Вп. Степан Шимчак, Філадельфія: виготував до кінця червня 1937 р. Допише помістимо. Дякуємо за поширювання нашого часопису. Привіт.

Вп. В. І. Челюк, Торонто: посилаємо часопис на Підкарпа Україну. Окремо листом. Гаразд.

Вп. Володимир Присташ: Уповаження до продажу календарів, книжок і портретів вислали Вам з Адміа. Нар. Спра-Родичі бл. п. М. С. повинні заскаржити заряд тартаку та жадати відшкодування, бо кожний робітник повинен бути забезпечений від наглих випадків, тим більше на тартаку. Процес виграть, бо Суспільна Обезпечальня буде потягати до відповідальності заряд тартаку.

Якщо бл. п. М. С. не був забезпечений, то за його фірма буде платити відшкодування й кару до Сусп. Обезп. Щиро Вас поздоровляємо.

Відповідь. Управ. школи п. Фучилі Тимофееві з Рим. Завадки подається до відомо, що стаття, поміщена в 1 числі „Нашого Лемка“ на 5 стор. передрукована з журналістичного обов'язку з щоденних українських часописів у Львові. Тож згідно з пресовим законом зі спростуванням треба видатись до джерела а не до передруку. Врешті, управ. школи п. Т. Фучилі може вживатися, що вчить в „русекім“ селі, одначе весь культурний світ знає, що село Завадка від своїх початків було українське, а та й таким завжди буде.

Всі письма й листи адресуйте „Наш Лемко“ Львів, Зіморевича 3.

Довгі й темні осінні ночі, це найкращі жнива для вломників, тому бережіться перед злодіями та обезпечіть негайно від крадежі з вломом своє майно в Товаристві взаємних обезпечень „ДНІСТЕР“ у Львові, вул. Руська ч. 20.

На пресовий фонд „Нашого Лемка“ переслав наш земляк в Америці, громадянин Діоніз Голод з Порт Джервіс зл. 5.25, Добровільна збірка на Святи Молоді в Жогатні 4 зл., Свідомі в Улочі 3 зл., Чит. Просвіти в Глогові 1 зл., Др. В. Влавацький медальє у Сяноці 1 зл., Дир. Нар. Торговл. В. Мрихон 0.50 зл., Др. мед. В. Каранович 0.50 зл. Щиро українське Боже заплаті! Хто черговий?

ПОСМІЙМЕСЯ КУСЦЬОК.

Відважний жид: Сміявся господар з жида, що він дуже великий богуа. Жид відповідає: — Я знаєте, серце маю відважне, лише тоті лайдаки ноги, як почувють небезпеку, то тікають разом зі серцем.

Навчив розуму. Іхав газда волами та до нього присівся якийсь панок.

— А ви чим займаєтесь пане? — питає його газда.

— Політикою! — хвалиться панок. — Це дуже трудне заняття, треба знати, як коли сказати, треба добре визначатися в політиці цілого світа. Це не те, що гречку счати, або волами поганяти!..

— Добре, паночку, — каже господар, — а чи ви знаєте, що значить „гійса“, а що „ча“? — Не знаю.

— Видите! А він знає! — відгукнувся селянин.

З попереднім числом вислали ми розрахункові перекази. Якщо Ваша передплата вирівняна, не нищьте переказів, лише подайте суцідові, щоби він вписався у нашу громаду.

Юліян Тарнович.

Помирилися.

(Лемківським говором).

— Штирнадцет раз бисіда біла о тім, што кой соловій в лісі реве, то недвід щебече.

— Бале, нач тота приповідка? Хочете зознати, то послушайте: Заразцька по яри наперся Грицисків Юрко женити свого Андрия гин за лавов з Секелишином Матроном. Бо гин й дінчочок й саганя як скелло, нияка рянда ани дзірга не роздзіргана, а фалатів ґрунту од хиж непідних аж до ксенжой задубина. Бо челядняти пари треба. Брезто Марька крижиста, міх висіву лем стрелит, а она юж на піпарачині. Ищи тукша од нанашкової Фенни, што то гев нукус недалечко коло Козяря хижу як гавз вигородила. Але ний ей там Панбіг мат!

Кой Андрий ся спіперечив. — Таки-сте мі добрий неньо? З копивком кажете ми ся світ вьзати? Ніт, не діжданя еї н вашой! Нинач така рада. Пропава адамаш і Даньковой помайбі. Дос того кстиньства.

— Ид ти, фрасе фрасівський, яка з тя нерозсуда, велебний Даню. Лем ся заискрило, як Андрий над Баньчи до міста погнав, ани вітцизнини не доздрит.

Боженькав, суятився Юрчиско, але сина не привернув. Парунацет років зишло, як бачиском зачімхав. Юрко заедно за сином очі визерав, прикісна каронько. Бо й руки немолоди охляпли та ніт на кого одказати. Вічні з наемскима, — од самісіцької яри яж по гідний піст — наймуї і наганяї і так фурт.

А Андрий вам, як Андрий; зразу му било онцкно за хижом і та-

ціком, але пак в роботі дозвик. А што міц хлопиця, то й сариньча не гірша. Грайцар до грайцаре стужав, бо си приобіцував під зиму рідний поріг. Лем ищи мав доскладати няньови на даку крайку й чизму, а собі на годинку. Хоц часом си нераз розгваряв — начь таку сибелино задіяв.

— Бо моглися не вадити й не здівати за женячком..

І зато одного и другого біда навчила, то ся помирили, як граз карваньчнти, а не кадикотрой.

Співавши вертав Андрий зо світа: Штирі воли нич не значат — й зас з кінце — любши наши два лозори, як багацьки штирі воли, штирі воли нич не значат, як тот грайцар, што ся качат... до рідного няня... повертавши.